

Derzsi Kinga

30 éve szabadon

Az 1989-es év temérdek változást hozott a világban. Mind Magyarországon, mind a Kárpát-medence keletebbi részén, Erdélyben. Az én nagyszüleim, szüleim Erdélyben élték át a rendszerváltást. Igaz, nem a magyarországi rendszert búcsúztatták, hanem a Ceaușescu-féle diktatúrát, de a rokonaimmal együtt magyar emberek millióinak az 1989. december 22-ei események jelentették a szabadságot, a rendszerváltást.

Egész kiskorom óta hallgattam történeteket a hatalmas terrorról. Édesanyámat harmadikos korában áthelyezték egy román osztályba, mivel jó tanuló volt. Megfosztották attól, hogy saját anyanyelvén tanuljon olvasni, írni, számolni. Anyukám nehezen békélt meg ezzel, mivel eleinte romántudás nélkül nem is tudott az osztálytársaival beszélni, kiközösítették őt magyarsága miatt. Amikor az egyik magyar nyelvű tanárát kérte meg, hogy magyarul magyarázza el neki a tananyagot, a tanár elmondta, hogy állásával játszik, ha megszólal anyanyelvén. Anya felhívta a figyelmemet arra, hogy igaz, egész Románia lakossága szenvedett, de Ceaușescu, aki a Kárpátok Géniuszának tartotta magát, a magyarokat különösen is gyűlölte. A magyarságnak a gondolatát is utálta, s hogy elérje, hogy egy magyar se maradjon az országban, semmitől sem riadt vissza. Sok magyar családot románok lakta településekre költöztetett át és sok román családot magyar falvakba, városokba. Ennek hatása a saját családomban is észlelhető. Sok távoli rokonommal nem tudok beszélni, mivel olyan román falvakban laknak, ahol senki nem beszél magyarul, vagy ha valaki mégis megszólalna, azt nagyon megnézik. Így a szüleik meg sem tanították őket magyarul. És sajnos, van abban igazság, hogy aki amilyen nyelvet beszél, olyan nemzetiségűnek vallja magát... Éppen ezért, nagyon hálás vagyok a saját szüleimnek, amiért mindezek ellenére a végsőig kitartottak magyarságuk mellett. Bár van, amit a Ceaușescu rendszer örökre elvett tőlük, teljesen helyesen írni nem volt lehetőségük megtanulni, mégis, testvéreimmel együtt felneveltek engem is úgy, hogy átadták a magyar nyelv és történelem szeretetét, felhívták figyelmemet a magyarságtudat fontosságára. Nekik köszönhetem, hogy már négy éve nagy lelkesedéssel készülök magyar-történelem szakos tanárnak, hogy ezeket az értékeket átadjam a következő felnövő generációknak is. Hálás vagyok a szüleimnek, amiért nem engedték, hogy megtörje őket a Ceaușescu rendszer magyarellenessége.

Édesanyám sokszor mesélte a Ceaușescu arckép és a rajzóra esetét. Ugyanis az összes nagy diktátorhoz hasonlóan Ceaușescu is hatalmas személyi kultuszt alakított ki maga köré. Az

összes osztályteremben az ő arcképével találta szembe magát az ember. Egy unalmas rajzórán anyukám úgy gondolta, jó ötlet lehet lemásolni az arcképet, mi baj lehetne. Természetesen nagyon fiatal volt anya, nem tudta, mekkora problémát okoz ezzel. Pár nappal később már vallatták, hogy miért tette. Egy rajz alapján már azzal vádolták a rajztanárát, hogy a vezető és a rendszer ellen hangolja a diákjait. Természetesen ez nem volt igaz.

Nagymamám még mindig nagyon fájo szívvel, de hatalmas szeretettel mesél édesapjáról, aki akkor került börtönbe, amikor mama hatéves volt. Részt vett egy tüntetésen az 1956-os magyarországi forradalom mellett és soha többé nem láthatta viszont a családját.

A nagyszüleim kétszer is megkíséreltek elszökni az országból. Németországi rokonaikhoz szerettek volna menni az ugyancsak kommunista Magyarországon keresztül. Ennek csupán a telefonos egyeztetése is nagyon veszélyes volt. A második szökési kísérletüknél a nagynéném még kisbaba volt. Altatót adtak be neki, hogy ne sírjon, amikor megpróbálnak átszökni a határon, ám az altató hatása éppen a szökés közben szűnt meg. A nagynéném felsírt, ezt pedig meghallották a kutyák. A nagyszüleim az éjjel sötétjében rohantak a három gyermekükkel együtt, nehogy elkapják őket. Kocsi és minden nélkül kellett hazajutniuk Székelyföld közepére. Hihetetlen belegondolnom, hogy a saját nagyszüleim ilyen veszélyt is vállaltak volna azért, hogy elmeneküljenek. Nem tudom, ennél jobban mi tudná átadni a terror borzalmait.

A nagynénémre a hihetetlenül nagy bátorsága miatt vagyok büszke. A nagyszüleim sok pappal ápoltak jó kapcsolatot, a nagypapámnak saját fogorvosi rendelője volt, egy közkedvelt személy volt a városában. Azonban a kommunisták az ilyen emberekre sohasem tekintettek jó szemmel. Megkérték a hihetetlenül fiatal nagynénémet, hogy jelentsen a saját szüleiről a Securitaténak, ám ő ezt nem vállalta. Hála Istennek nem sokkal ezután jött el a decemberi forradalom, a romániai rendszerváltás, ami így talán saját nagynénémet is megmentette a kommunisták bosszújától.

Az az igazság, hogy magáról a rendszerváltásról legelőször nem a családomtól hallottam. Már tizenegy évesen teljesen elborzasztott, hogy mekkora terrorban éltek a szüleim. Egyszerűen nem tudtam elképzelni, hogy pár évvel a születésem előtt ilyen dolgok megtörténhettek. Hiszen én már egy szabad országban nőhettem fel. Próbáltam megérteni, hogy mégis hogy történhettek ilyen dolgok. Dokumentumfilmeket, interjúkat néztem Ceauşescuról. Sőt, végignéztem a tárgyalását, ahol látszólag sem ő, sem a felesége nem fogták fel, hogy számukra itt már vége, nincs tovább. Tudom, hogy két nagyobb gyermekük is felhívta figyelmüket arra, hogy amit tesznek, az nem helyes. De szüleik nem hallgattak rájuk, kedvenc fiúk az iszákos Nicu lett,

lányuk autóját pedig bepoloskáltatták. A tárgyaláson nem ismerték el semmilyen bűnüket, azt hajtogatták, hogy majd a Nagy Nemzetgyűlés előtt beszélnek. De erre nem kerülhetett sor, kivégezték őket.

Bukaresttől messze, Székelyföldön a rokonaim ezekről az eseményekről mind a rádióban hallottak. Anyukám azt mesélte, hogy diáktársaival együtt egész nap ültek a rádió mellett és örömben sírtak. Egyik percről a másikra történtek az események, pár nappal december 22-e előtt nem sejtették volna, hogy pár óra leforgása alatt teljesen megváltozik az életük. Ceaușescu megpróbált megszökni, ekkor azt pletykálták, hogy sikerült meglógnia és boldogan fog élni a felhalmozott vagyonával Afrikában. De mint már tudjuk, szerencsére ez nem így történt, egyszer neki is szembe kellett nézni az igazságszolgáltatással. A szüleim elbeszélései alapján az ország ekkor hatalmas lázban égett. Az emberek, akik évek óta elnyomták, ami bennük volt, rettegetek attól, hogy vajon melyik családtagjuk besúgó, most felszabadultak. Olyan dolgokat tettek, ami napokkal azelőtt elképzelhetetlen lett volna. Anyukám iskolájában a nagyobb diákok a tanáraik biztatására megverték az igazgatójukat. Anya végignézte, ahogy vérző fejjel, betört orral menekül, csupán azért, mert román volt. Ugyanis ennyire megviselte a magyar embereket, hogy meg akarták fosztani őket a magyarságuktól, anyanyelvüktől. Egyes források szerint Ceaușescu magyar településeket akart felrobbantani. Nem számított neki az emberek élete.

Apukám ugyanerről számolt be. A diákság a román tanáraikon akarta megbosszulni az elmúlt éveket, a sok szenvedést. A tanári kar elmenekült az iskolából, apukám pedig részt vett a felbőszült diákság lecsillapításában.

A nagyszüleim megkönnyebbültek, azóta is úgy gondolják, hogy a szabadságnál szebb karácsonyi ajándékot még nem kaptak. Szabadon gyakorolhatták hitüket, a nagymamám létrehozhatta egy régi álmát, kápolnát csinált a saját kertjükben és már harminc éve, hogy imacsoportja minden nap abban a kápolnában imádkozik. Nagypapám nagyobb helyre költöztethette a rendelőjét, új embereknek adhatott munkát, és még több emberen tudott segíteni, mivel nem korlátozták értelmetlen szabályokkal. Nagybátyám papi szemináriumba mehetett, nagynéném pedig pár évvel később apáca lett.

Elképesztőnek gondolom, hogy a hozzám ennyire közel álló személyek mit éltek át a kommunizmus hosszú évei alatt. Minden nap küzdöttek, de nem adták fel. Ilyenkor mindig eszembe jutnak Márai Sándor sorai: „Ők, akik örökségbe kapták: Ilyen nagy dolog a szabadság?” A generációm sokszor elfelejti, mennyire nem magától értetődő, hogy szabad országban élhetünk. Éppen ezért gondolom fontosnak, hogy beszéljünk erről szüleinkkel,

rokonainkkal, ne csak a történelemkönyvekből olvassunk a korról. Ismernünk kell a múltat, azokat az időket, amikor még nem voltak szabadok az emberek ahhoz, hogy ma értékelni tudjuk és hálát tudjunk adni a szabadságunkért.